

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

KÖZEGÉSZSÉGÜGYI LABORATÓRIUMI ÉS MÓDSZERTANI FŐOSZTÁLY¹

Cím: 1097 Budapest Albert Flórián út 2-6. Tel: + 36 1 476 1100, Fax: + 36 1 476 6401, e-mail: kozeglab@nnk.gov.hu

Szakmai útmutató

Ivóvízszolgáltatók tájékoztatási kötelezettségének teljesítéséhez

I. Bevezető, háttér

2023. január 12-én lépett hatályba az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 5/2023. (I. 12.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet).

A Kormányrendelet 19. §-a tartalmazza a határ- és parametrikus érték túllépés esetén jelentkező tájékoztatási kötelezettségre; a 25. §-a és a kapcsolódó 4. melléklete a nyilvánosság általános tájékoztatására vonatkozó előírásokat.

Jelen állásfoglalás célja, hogy e két tájékoztatási kötelezettség megfelelő teljesítéséhez segítséget adjon az ivóvízszolgáltatók részére.

II. Tájékoztatás ivóvízminőségi probléma esetén

A Kormányrendelet 19. § (1) bekezdése alapján határérték vagy parametrikus érték túllépés, vagy szennyezés veszélyével járó esemény esetén az ivóvízszolgáltató haladéktalanul köteles telefonon és a Humán felhasználású vizek informatikai rendszerén (továbbiakban: HUMVI rendszer) keresztül tájékoztatni:

- a területileg illetékes népegészségügyi szervet (hatáskör a Kormányrendelet 3. §-a alapján),
- élelmiszerüzemi célú víz esetén az élelmiszerlánc-felügyeleti szervet.

Az élelmiszerüzemi víz esetén fennálló kötelezettség nem a közműves ivóvízszolgáltatókra vonatkozik. Az előírás nem azt jelenti, hogy egy közműves ivóvízszolgáltatónak minden nem megfelelő vagy kifogásolt vizsgálati minta esetén tájékoztatnia kellene a településen lévő összes élelmiszervállalkozást, vagy az élelmiszerlánc-felügyeletet. Ha a közműves ivóvízszolgáltató kijelölt mintavételi pontja van élelmiszerüzemben vagy akár egy vendéglátóipari egységben, akkor szükséges tájékoztatniuk az adott élelmiszerüzemet, vendéglátóipari egységet is. De ha egy egyéb mintavételi helyen észlel problémát a közműves ivóvízszolgáltató, akkor elég a népegészségügyi hatóságot tájékoztatnia, és a népegészségügyi hatóság tájékoztatja az élelmiszerlánc-felügyeleti szervet, ha szükséges.

¹ Hatósági szempontból a szakmai útmutató az NNK Közegészségügyi Főosztály által áttekintésre került.

Emellett az élelmiszerüzem, valamint az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv tájékoztatása, akkor lehet még szükséges külön, ha az ivóvízszolgáltató laborja élelmiszerüzemek számára megbízásból végez vízvizsgálatot, és a vizsgálati eredmények nem megfelelőséget vagy kifogásoltságot mutatnak.

Csak azon élelmiszervállalkozásoknak, mint ivóvízszolgáltatóknak kell tájékoztatniuk az élelmiszerüzemi célú víz nem megfelelősége vagy kifogásoltsága esetén az élelmiszerlánc-felügyeleti szervet, akik egyedi ellátást (közösségi ivóvízellátást biztosító saját célú ivóvízmű) biztosítanak.

Az ivóvízszolgáltató a közegészségügyi kockázat elhárítása érdekében tett beavatkozás módját, a határérték és parametrikus érték túllépés feltételezett okát, valamint, amikor már rendelkezésre áll, a beavatkozás hatékonyságát igazoló ellenőrző minta eredményét a HUMVI rendszerben rögzíti.

Az illetékes népegészségügyi szerv a túllépés fogyasztókra vonatkozó közegészségügyi kockázatát mérlegeli. Amennyiben a parametrikus érték túllépést az illetékes népegészségügyi szerv jelentéktelennek minősíti, az ivóvízszolgáltatónak további tájékoztatási kötelezettsége nincs. A túllépés jelentéktelennek minősítése kizárólag közegészségügyi szempontból lehetséges, ehhez a népegészségügyi hatóság számára támogatásul elérhető a Nemzeti Népegészségügyi Központ (továbbiakban: NNK) honlapján egy módszertani útmutató.

Ha az illetékes népegészségügyi szerv a parametrikus érték túllépést nem minősíti jelentéktelennek, valamint ha határérték túllépés történik, az ivóvízszolgáltató köteles tájékoztatni:

- az érintett fogyasztókat és települési önkormányzatot,
- élelmiszerüzemi célú víz esetén az élelmiszeripari vállalkozást.

Közműves ivóvízszolgáltatónak szintén csak abban az esetben van tájékoztatási kötelezettsége az élelmiszervállalkozás felé, ha a kijelölt mintavételi pont az élelmiszerüzemben van.

A tájékoztatásnak szerepelnie kell az ivóvízszolgáltató honlapján is, és az alábbi elemeket kell minimálisan tartalmaznia:

- az emberi egészséget fenyegető potenciális veszély és annak oka, a határérték vagy parametrikus érték túllépéssel érintett paraméterek,
- az ivóvízellátás korlátozása vagy megtiltása, és ez esetben az átmeneti ivóvízellátás módja és rendje,
- megfelelő és naprakész tanácsok az ivóvíz fogyasztásának és használatának feltételeiről, különös figyelmet fordítva az ivóvízzel kapcsolatos egészségkockázatoknak fokozottan kitett lakossági csoportokra (várandósok, kisgyermeket nevelők, legyengült immunrendszerű fogyasztók, idősek stb.),
- a megtett ivóvízminőség-javításról hozott korrekciós és egyéb intézkedések.

A lakossági tájékoztatás az ivóvíz fogyasztásának és használatának feltételeiről az alábbiakra terjedhet ki például:

- *A szolgáltatott vízben akut, pontszerű fekális (szennyvíz eredetű) szennyezés mutatható ki. A vízszolgáltató haladéktalanul megkezdte a hiba okának kivizsgálását és a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedéseket. Gyermekintézményekben,*

szociális vagy egészségügyi intézményekben a fertőzésveszély megelőzése érdekében alternatív ivóvízellátás (pl. palackos víz) biztosítása ajánlott.

- *A szolgáltatott vízben több ponton fekális (szennyvíz eredetű) szennyezés mutatható ki. A vízszolgáltató haladéktalanul megkezdte a hiba okának kivizsgálását és a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedéseket. A fertőzésveszély megelőzése érdekében fogyasztás előtt a víz forralása szükséges. Várandósok, vagy kisgyermeket nevelők számára a víz fogyasztása még forralás után sem ajánlott.*
- *Üzemeltetési hiba, vagy műszaki fejlesztés miatt a szolgáltatott víz arzéntartalma nem megfelelő, kockázatot jelent. A vízszolgáltató haladéktalanul megkezdte a hiba okának kivizsgálását és a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedéseket. Ivásra és ételkészítésre a víz nem használható, az ivóvízszolgáltató átmeneti ivóvízellátást biztosít.... A víz egyéb háztartási célra (fürdés, mosogatás, WC öblítés) korlátozás nélkül felhasználható.*
- *A szolgáltatott vízben a nitrit vagy a nitrát műszaki hiba, vagy üzemeltetési problémák miatt átmenetileg meghaladja a határértéket. A vízszolgáltató haladéktalanul megkezdte a hiba okának kivizsgálását és a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedéseket. Gyermekeknél, valamint várandósok és kisgyermek számára az ivóvíz fogyasztása nem lehetséges, számukra az ivóvízszolgáltató átmeneti ivóvízellátást biztosít..... A víz egyéb háztartási célra (fürdés, mosogatás, WC öblítés) korlátozás nélkül felhasználható.*
- *A víztermelést érintő havária esemény miatt a termelt vízben szerves mikroszennyezők jelentek meg egészségkockázatot jelentő mennyiségben. A vízszolgáltató haladéktalanul megkezdte a hiba okának kivizsgálását és a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedéseket. A probléma megoldásáig a víz felhasználása ivási és ételkészítési célra kockázatot jelent, a vízszolgáltató átmeneti ivóvízellátást biztosít..... A víz egyéb háztartási célra (fürdés, mosogatás, WC öblítés) korlátozás nélkül felhasználható.*
- *A településen az ivóvízkezelő rendszer fejlesztése, az üzemeltetési paraméterek megváltoztatása miatt időszakosan a szolgáltatott víz sárgás-barnás elszíneződése tapasztalható. A problémát a csőhálózatban lerakódott vas- és/vagy mangán vegyületek leválása okozza. A vas- és mangánvegyületeknek ugyan nincs semmilyen káros egészséghatása, azonban a leváló üledék esztétikai panaszokat okozhat, a víz fogyaszthatóságát rontja. A víz a mosott ruhák elszíneződését okozhatja, így javasolt a fehér ruhák mosását a probléma megoldásáig elhalasztani. A vízszolgáltató folyamatosan végzi a vízhálózat öblítését, mellyel a probléma rövid időn belül megoldódik.*
- *A szolgáltatott víz természetesen lágy, összes keménysége nem éri el a magyarországi ivóvizekre előírt minimális értéket. Ennek érdekében, hogy a lágy víz fogyasztása hosszútávon se jelentsen kockázatot, az ásványi anyagok (különösen kalcium, magnézium) pótlásáról egyéb úton pl. élelmiszerek gondoskodni kell.*

A paraméterek egészségkockázata, valamint a konkrét lakossági tanácsok megválasztásához felhasználható a Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapján szereplő Módszertani útmutató az ivóvízből vizsgálandó paraméterek értékeléséhez és az ivóvízminőség-javító intézkedések meghatározásához (Módszertani útmutató az ivóvízminőségjavító beavatkozásokról) szakmai anyag.

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly-dokumentumtar/187-modszertani-utmutatok>

Amint megállapítást nyer, hogy az ivóvíz már nem jelent potenciális veszélyt az emberi egészségre, ismételt tájékoztatásban szükséges felhívni a fogyasztók tudomását, hogy az általános üzemmenet helyreállt.

III. Lakossági tájékoztatás az ivóvíz minőségéről és az ivóvízfogyasztásról

A lakosság megfelelő tájékoztatása az ivóvíz minőségéről az ivóvíz minőségébe és az ivóvízszolgáltatás biztonságosságába vetett bizalom javítását célozza.

Az ivóvízminőségi adatok nyilvánosak, azokhoz a fogyasztók hozzáférését biztosítani kell a számukra legmegfelelőbb módon, valamint a megértést és megfelelő értelmezést segítő formában.

A Kormányrendelet 25. §-a alapján az ivóvízszolgáltató a lakosság tájékoztatását a honlapján keresztül, valamint közvetlen adatszolgáltatással köteles végezni.

III.1. Adatok közzététele az ivóvízszolgáltató honlapján

Az ivóvízszolgáltató a lakosság számára az ivóvízellátó rendszer felépítéséről, működéséről általános tájékoztatást kell nyújtson. A tájékoztatás pontos tartalmát a Kormányrendelet 4. melléklete tartalmazza. A tájékoztatásnak a lakosság számára érthető, feldolgozható és értelmezhető formában kell megjelenítenie. Amennyiben a honlapon az alábbi adatok különböző helyen érhetők el, nem szükségeszerű azokat megismételni, használhatók hivatkozások is.

A tájékoztatási követelmény teljesítése az alábbi módon tekinthető közegészségügyi szempontból elfogadhatónak:

- 1. Szolgáltatási terület, ellátott személyek száma, valamint a vízkitermelés módjának megjelölése, ideértve az alkalmazott vízkezelési és fertőtlenítési módszerek típusaira vonatkozó általános tájékoztatást is*

Rövid összefoglaló az ivóvízellátó rendszerről az alábbi minimális adattartalommal:

- ellátott települések száma, felsorolása
- ellátatlan település-részek
- szolgáltatott vízmennyiség
- ellátott fogyasztók száma, az időszakos fogyasztók figyelembevételével, ha releváns (települési elosztóhálózat esetén KSH adatok felhasználhatók)
- vízkitermelés módja
  - nyersvíz típus (mélységi rétegvíz, parti szűrésű víz, talajvíz, karsztvíz, felszíni víz), termelő és monitoring kutak száma
  - vízátvétel esetén az átadó szolgáltató megnevezése, átvett víz típusa
- vízkezelő technológia megnevezése
  - pl. vas- és mangántalanítás; vas-mangán és arzénmentesítés; ammóniummentesítés stb.

- fertőtlenítési eljárás megnevezése, alkalmazott fertőtlenítőszer, jellemző hálózati maradék fertőtlenítőszer szint, hálózati utófertőtlenítés
  - pl. folyamatos vagy időszakos fertőtlenítőszer adagolás, UV fertőtlenítés.

2. *Vízminőségi paraméterekre vonatkozó legfrissebb monitorozási adatok; a monitorozás eredményei nem lehetnek egy évnél régebbiek, kivéve, ha a monitorozás gyakorisága ezt megengedi.*

A vízminőségi adatokat ivóvízellátási körzetre (Kormányrendelet 2. § 23. pont) vonatkozóan szükséges megjeleníteni.

Az adatokat elegendő évente egy alkalommal frissíteni. Az értékeléshez elegendő a HUMVI rendszeren elérhető, jóváhagyott adatok felhasználása. Amennyiben az adott ivóvízellátási körzetre vonatkozóan az adott vonatkoztatási évre nem áll rendelkezésre a megbízható értékelést biztosító vizsgálati szám, a korábbi évek (legfeljebb 3 év) adatai is felhasználhatók. Az értékelésbe bevont kötelező vizsgálati számra vonatkozóan nem adható általános javaslat, vagy kötelező előírás, mivel ez függ a paramétertől és annak térbeli vagy időbeli változatosságától. Azon paraméterek esetén, ahol a mintaszám 3 évente egyre csökkenthető, nem szükséges gyakrabban mintát venni a tájékoztatás teljesítéséhez.

A tájékoztatást az alábbi adattartalommal kötelező biztosítani:

- ivóvízellátási körzet (település) neve
- vizsgálati időszak/vonatkoztatási év
- paraméter neve
- határérték vagy parametrikus érték (Kormányrendelet 1. melléklet 1., 2., 3., és 4. táblázat alapján)
vagy átmenti eltérés (Kormányrendelet 22. § alapján) engedélyezése esetén ideiglenes parametrikus érték
- mértékegység
- jellemző érték; alapvetően a medián (középérték) használható
- vizsgálati szám
- megfelelési arány (%) a határ-, vagy parametrikus érték alatti vizsgálatok száma és az összes vizsgálat aránya
indikátor paraméterek (Kormányrendelet 1. melléklet 3. és 4. táblázat) esetén a megfelelési arány megadása nem kötelező

Javasolt a vízminőségi adatok táblázatos megjelenítése, melyhez mintaként az alábbi 1. és 2. táblázat használható:

1. táblázat

Vonatkoztatási év					
Ivóvízellátási körzet (település) neve:					
Paraméter	Határérték	Mértékegység	Jellemző érték	Vizsgálati szám	Megfelelési arány (%)
Kormányrendelet 1. melléklet 1. és 2. táblázat paraméterei					

2. táblázat

Vonatközási év					
Ivóvízellátási körzet (település) neve:					
Paraméter	Parametriku s érték	Mérték - egység	Jellemz ő érték	Vizsgálatszám	Megfelelőség i arány (%)*
Kormányrendelet 1. melléklet 3. és 4. táblázat paraméterei					

*: A megfelelési arány megjelenítése a honlapon nem kötelező.

A tájékoztatásnak ki kell terjednie a szolgáltatott ivóvíz kalcium, magnézium és kálium tartalmára, az alábbi minimális adattartalommal, melyhez példaként a 3. táblázat formája használható.

- ivóvízellátási körzet (település) neve:
- vizsgálati időszak, a paraméterek vizsgálata 3 évente kötelező
- paraméter neve
- mértékegység
- jellemző érték; alapvetően a medián (közéérték) használható
- vizgálatszám

3. táblázat

Ivóvízellátási körzet (település) neve:			
Vonatközási év			
Paraméter	Mérték- egység	Jellemző érték	Vizgálatszám
Kalcium			
Magnézium			
Kálium			

Javasolt a paraméterekhez az eredetüket, forrásukat és egészségkockázatukat magyarázó hivatkozás csatolása. Ehhez felhasználhatók az NNK honlapján az alábbi helyeken elérhető információk, tájékoztatók:

Ivóvízben vizsgált paraméterek:

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kornyezetegeszsegugyi-laboratoriumi-osztaly/vizhigienes-laboratorium/ivoviz/ivovizben-vizgalt-parameterek>

Módszertani útmutató ivóvízminőségjavító beavatkozásokról

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly-dokumentumtar/187-modszertani-utmutatok>

Ivóvízminőségi jelentések:

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kornyezetegeszsegugyi-laboratoriumi-osztaly/vizhigienes-laboratorium/ivoviz/ivovizminosegi-jelentesek>

Ivóvíz kiskaté: Lakossági tájékoztató a gyakran ismételt kérdésekről

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kornyezetegeszsegugyi-laboratoriumi-osztaly/vizhigienes-laboratorium/ivoviz/tudnivalok-a-csapvizrol>

3. *Az ivóvízellátó rendszer kockázatértékelésével kapcsolatos releváns információk*

Az ivóvízszolgáltatónak nem szükséges, sőt kifejezetten nem javasolt az ivóvízbiztonsági tervet, a veszélyelemzés- és kockázatértékelést teljes egészében a honlapon szerepeltetnie. A tájékoztatási követelmény minimálisan az alábbi információk megjelenítésével teljesíthető:

- Az ivóvízellátó rendszer üzemeltetése egy átfogó veszélyelemzés- és kockázatértékelésen alapuló rendszer, az úgynevezett ivóvízbiztonsági terv alapján történik.
- Az ivóvizet fogyasztók egészségére gyakorolt hatás szempontjából értékelésre került minden olyan fizikai, kémiai, mikrobiológiai és radiológiai veszély, mely az ivóvízellátással kapcsolatosan felmerülhet.
- Meghatározásra és bevezetésre kerültek azok a szükséges intézkedések, mellyel a felmerülő veszélyek elháríthatók, megelőzhetők, hatásuk mérsékelhető, ezáltal a fogyasztók egészségvédelme folyamatosan biztosított.
- Az ivóvízbiztonsági terv évente felülvizsgálatra kerül.
- Az ivóvízbiztonsági tervet az illetékes népegészségügyi hatóság hatévente jóváhagyja.
- Az ivóvízbiztonsági terv elfogadásának ideje:
- A következő felülvizsgálat ideje:
- Információ arról, hogy a népegészségügyi hatóság és az ivóvízszolgáltató a népegészségügyi hatóság által jóváhagyott ütemterv szerint folyamatosan ellenőrzi a vízminőséget
- Információ arról, hogy a népegészségügyi hatóság a veszélyelemzés- és kockázatértékelés rendszerének megfelelőségét rendszeresen a helyszínen is ellenőrzi
- Az ivóvízbiztonságot fokozó fejlesztési javaslatok

4. *Fogyasztói tanácsok (ivóvízfogyasztás csökkentése, felelősségteljes vízfogyasztás, nem megfelelő ivóvízhasználat pl. pangó víz fogyasztása)*

A Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapján elérhető *Ivóvíz kiskaté Lakossági tájékoztató a gyakran ismételt kérdésekről* című tájékoztatóban részletes tanácsok érhetők el a lakosság számára a vízfogyasztás csökkentéséről, a vízpazarlás elkerülésének lehetséges módjairól, az otthoni vízkezelésről (ivóvíz utótisztító kisberendezések, forralás), az ivóvíz tárolásáról, a pangó víz fogyasztásának közegészségügyi kockázatairól stb.:

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kozegeszsegugyi-laboratoriumi-foosztaly/kornyezetegeszsegugyi-laboratoriumi-osztaly/vizhigienes-laboratorium/ivoviz/tudnivalok-a-csapvizrol>

5. Legkésőbb 2026. január 12-től a napi átlagban legalább 10.000 m³ ivóvizet szolgáltató, vagy legalább 50.000 főt ellátó ivóvízszolgáltatók esetében éves tájékoztatás a következőkre is ki kell, hogy terjedjen:

- az ivóvízellátó rendszer általános teljesítménye a hatékonyság szempontjából, azaz a szolgáltatási és számlázási veszteség mértékének megadása;
- szivárgási mérték, melynek számítási módszerére vonatkozóan a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal (MEKH) az Európai Bizottság javaslata alapján módszertant biztosít;
- az ivóvízszolgáltató tulajdonosi szerkezetével kapcsolatos információk, azaz a víziközmű rendszer tulajdonosainak felsorolása a tulajdonhányad megadásával.
- az ivóvíz minőségére és a vízellátás biztonságára, rendelkezésre állásra vonatkozóan az ivóvízszolgáltatóhoz érkezett fogyasztói panaszok számszerű összefoglalása. Megjeleníthető például az alábbi bontásban:

Vonatkozási időszak:				
Panasz oka	Panaszok száma (db)	Kivizsgált panaszok száma (db)	Jogos panaszok száma (db)	Jellemző beavatkozások
Vízminőségi kifogás				
Vízhiánnyal kapcsolatos panaszok száma				
Vízkorlátozással kapcsolatos panaszok száma				
Egyéb				

III.2. Közvetlen tájékoztatás

Az ivóvízszolgáltató a lakosság számára közvetlen tájékoztatást is kell, hogy nyújtson. Ennek két módja van:

1. Kérés nélküli közvetlen adatszolgáltatás:

A tájékoztatás legegyszerűbben a számlán vagy az éves elszámoló számlán valósítható meg. A tájékoztatás formájára az elektronikus számla is megfelelő.

A) Vízminőségi adatok

Évente egyszer, valamennyi fogyasztót tájékoztatni szükséges az ivóvíz minőségére vonatkozó adatokról, beleértve az indikátor paramétereit is. A tájékoztatás az 1. és 2. táblázat szerinti adatok megadásával biztosítható.

B) A vízszolgáltatás díjai, a háztartás vízfogyasztási adatai

Az egységes közszolgáltatói számlaképről szóló 2013. évi CLXXXVIII. törvény 10. melléklete szerint a szolgáltatott ivóvíz köbméterenkénti ára, a háztartás által fogyasztott ivóvíz mennyiség elszámolási időszakonként, valamint a háztartás ivóvízfogyasztásának évenkénti alakulása, a háztartás elszámolási időszakra eső ivóvízfogyasztásának összehasonlítása a háztartások átlagos ivóvízfogyasztásával.

Az elszámolási időszak jellemzően egy év, de nem szükségszerűen kell naptári évnek lennie.

C) Az ivóvízszolgáltató honlapjának elérhetősége

2. Kérésre történő adatszolgáltatás

A fogyasztó indokolt kérésére hozzáférést kell biztosítani az ivóvízminőségi adatokhoz legfeljebb 10 évre visszamenőleg, ha ehhez a HUMVI rendszerben rendelkezésre állnak a szükséges jóváhagyott adatok.

Az adatszolgáltatás elfogadható az 1. és 2. táblázatnak megfelelő szerkezetben, írásban (elektronikusan vagy postai úton).